

Dopisna teologija

PSALMI

Izdaje: Institut za teološku kulturu laika pri
Bogoslovnom fakultetu, Zagreb, Kaptol 31

Glavni i odgovorni urednik: Dr. Marijan Jerko Fućak, predstojnik
Instituta, Kaptol 9

7. pismo

"Podizanje mojih ruku nek bude ko prinos večernji!"

VEČERNJA PETKA PRVOGA TJEDNA

1. "DIVNI PJEVAČ PSALAMA"

1.1. Psalmi i Isus	2
1.2. Isus i Psalmi	2
1.3. "Divni pjevač psalama"	3
1.4. "Uto im se otvoriše oči (Lk24,31).....	4

2. PSALMI KANTICI ČOVJEČANSTVA.....	4
-------------------------------------	---

3. PSALAM 41: MOLITVA U BOLESTI I ZAPUŠTENOSTI.....	5-7
---	-----

ZAZIV.....	8
------------	---

4. PSALAM 46: BOG JE NAŠA UTVRDA.....	9-13
---------------------------------------	------

5. HVALOSPJEV OTKUPLJENIH: Otk 15,3-4	14-16
---	-------

POHVALA BOGU.....	16
-------------------	----

1. "DIVNI PJEVAČ PSALAMA"

1.1. PSALMI I ISUS

"To učenici njegovi isprva ne razumješe. Ali kad je Isus bio proslavljen, tada se prisjetiše da je to bilo o njemu napisano..." (Iv 12,16).

Na samom početku postoji posvemašnja sigurnost: Isusovo uskrsnuće. Sigurnost izrečena kratkim obrascima koje su nam sačuvali neki odlomci Novoga Zavjeta: Sv. Pavao npr. češće navodi prvotni obrazac "Bog ga je uskrisio". U Rim 10,9 on tako veli: "Ako ustima ispovijedaš da je Isus Gospodin i srcem vjeruješ da GA JE BOG USKRISIO, bit ćeš spašen".

Ta je sigurnost postala, rekli bismo danas, "hermeneutsko mjesto" (ključ tumačenja svega ostaloga): Drugim riječima, ta je sigurnost pomagala da se postupno otkriva smisao svega. Pashalna je vjera omogućila novo i produbljeno razumijevanje niza zbiljnosti, nadasve otajstva samoga Isusa. Uskrsnuće je dovelo do pravoga odgovora na pitanje tko je bio Isus. Polazeći od njega vjera je, kako bi rekao J. Moltmann, "eshatološki čitala" Događaj Isus, tj. čitala je polazeći od svršetka (eshatos = posljednji) pa idući prema početku. Takvo čitanje shvaća prošlost polazeći od budućnosti. U našem slučaju: Isusovu osobu, život, propovijedanje, djelovanje i smrt shvaća kroz prizmu uskrsnuća.

A u tom osvjetljavanju i postupnom posvješćivanju Događaja Isus upravo je presudna bila činjenica da su posizali za Pismom, osobito za psalmima. Pisma čitana u svjetlu Uskrsnuća stavljala su ih na pravi put razumijevanja događaja. To voli naglašavati osobito Ivanovo evanđelje. Tako npr. pošto je opisalo Isusov svečani ulazak u Jeruzalem, dodaje: "To učenici njegovi isprva ne razumješe. Ali kad je Isus bio proslavljen, tada se prisjetiše da je to bilo o njemu napisano" (Iv 12,16).

Crkva je dakle od početka Isusov Događaj tumačila pomoću psalama. To je ona naučila od Isusa samog.

1.2. ISUS I PSALMI

Kako se Isus služio psalmima u propovijedanju i u molitvi? U Evanđeljima Isus 75 puta navodi Stari zavjet doslovno ili približno. Od toga 21 puta psalme. U 5 slučajeva navod psalma nije posve siguran. To su: Mt 5,8 (= Ps 24,4); Mt 16,27 (=Ps 62,13); Lk 21,25 (=Ps 65,8); Mt 24,45 = Lk 12,42 (=Ps 104,27); Mt 8,11 = Lk 13,28 (= Ps 107,3). Od preostalih 16 mjesta 13 ih se nalazi u posljednjem razdoblju Isusova života: od ulaska u Jeruzalem do smrti na križu. Evo pregleda:

1) Posljednji dani u Jeruzalemu:

- a. U raspravi s protivnicima - nakon čišćenja Hrama Isus na sebe primjenjuje riječi Ps 8,3: Iz usta djece i dojenčadi sebi si pripravio hvalu (Mt 21,16) - u prisposobi o Vinogradarima ubojicama sebe vidi u riječima Ps 118,22: Kamen koji odbaciše graditelji postade kamen zaglavni. Gospodnje je to djelo, kakvo čudo u očima našim! (Mk 12,10-11 par) - u diskusiji o podrijetlu Mesije sebe i Oca poistovjećuje s Gospodinom iz Ps 110,1: Reče Gospod Gospodinu mojem: 'Sjedi mi s desna dok ne položim dušmane tvoje za podnožje tvojim nogama!(Mk 12,36 par).
- b. Prijetnju Jeruzalemu završava riječima Ps 118;26: Blagoslovljen Onaj koji dolazi u ime Gospodnje! (Mt 23,39 par).

- 2) Za vrijeme muke:
- Na Posljednjoj večeri na sebe i Judu primjenjuje riječi Ps 41,10: Koji blagovaše kruh moj, petu na me podiže (Iv 13,18; Mk 14,18); u oproštajnoj besjedi osjeća da su o njemu izrečene riječi Ps 35,19 ili 64,4: Mrze me nizašto (Iv 15,25).
  - U Getsemaniju se moli riječima Ps 42,6: Duša mi je žalosna (Mk 14,34 par) i onima iz Ps 6,4 ili 42,7: Duša mi je potresena (Iv 12,27).
  - Za suđenja pred sinedrijem vidi sebe ocrtna u Ps 110,1 gdje sjedi zdesna Sile (Mk,14,62.par), a kad ga optužuju s bogohulstva, brani se riječima Ps 82,6: Ja rekoh: bogovi ste (Iv 10,34).
- 3) Na križu svoju situaciju izriče vapajem Ps 69,22: Žedan sam (Iv 19,28) i obraća se Ocu zazivom Ps 22,2: Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio? (Mk 15,34; Mt 27,46) i povjerava mu se sa Ps 31,6: Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj! (Lk 23,46).

1.3. "DIVNI PJEVAČ PSALAMA"

Tako sv. Augustin zove Krista tumačeći Ps 122. Jer Krist je, tumači Augustin, pjevao i pjeva psalme na tri načina: svojim glasom, svojim životom i svojim Tijelom.

1. Pjevao je svojim glasom

Upravo smo iznijeli kako je pjevao i molio psalme u različitim zgodama svoga života. Psalmi su izvrstan dio izvrsne religiozne baštine koji je Isus iz Nazareta naslijedio od svoga naroda. Njima se služio - koliko i kako nemoguće je izmjeriti - i u tome se za njime povela i njime u mnogim slučajevima nadahnula Crkva nakon Uskrsnuća.

2. Pjevao je svojim životom

Upravo su to otkrili vjernici poslije Uskrsnuća. Malo po malo, kako se razjašnjavao smisao onoga što je Isus živio, smisao njegove smrti, njegove muke, njegova djela i njegove egzistencije, nebrojeni su odlomci Pisma, napose psalama popimali novo značenje.

3. Pjeva u svom Tijelu

Ta se misao neprestance ponavlja: psalmi jesu i ostaju aktualni u onoj mjeri u kojoj pred Bogom izriču iskustva, situacije i osjećaje kroz koje prolaze vjernici svih vremena. Psalmi me stavljaju na crtu i udružuju me sa svima onima koji su se prije mene, kao Židovi ili kao kršćani, prepoznali i osjetili izraženi u tim obrascima hvale i poklonstva, u tim krikovima nevolje, vapaja, nade i povjerenja.

K tome pridolazi još nešto za kršćanina veoma važno. Psalamskim rječicama JA i MI izražavao se i u njima prepoznavao sam Gospodin Isus. Poslije mnogo drugih i prije nas Isus je pjevao psalme "svojim glasom i svojim životom" Tako je otada zajedništvo u koje nas, uvodi molitva psalama jest zajedništvo usredotočeno na Sina, prvorođenca među mnogom braćom. Zajedništvo Tijela Kristova (M.Gourges, Les psaumes):

1.4. "UTO IM SE OTVORIŠE OČI" (Lk 24,31)

Predstavimo si još jednom nutarnju situaciju vjerničke zajednice poslije Uskrsnuća. Isusova osuda i smrt na križu konačno je i nepobitno, činilo se, dokazala da Isus nije bio Mesija. Ideja Mesije koji trpi bila je zasigurno posve strana židovstvu onoga vremena. Smrt na križu smatrala se prokletstvom (Gal 3,13). Stoga je djelovala kao izazov, kao nepodnošljiva sablazan (1 Kor 1,23). I taj se izazov i ta sablazan mogla nadvladati samo nekim posve novim vjerničkim stavom. Smisao takve smrti mogao je objaviti samo Bog, samo neki suvereni Božji zahvat koji će posve preinačiti situaciju nakon Isusove smrti. Taj zahvat bilo je uskrsnuće pogubljenog osuđenika koga su ljudi odbacili i ubrojili među zločince. Ali Bog ga nije prepustio smrti, nego ga je kroz nju pozvao na život slave i time ga "opravdao". Tako je Isusova smrt zasjala u posve novom svjetlu. Taj je događaj omogućio vjernicima da s punim povjerenjem ispovjedu: "Umro je zbog naših grijeha." A to što su tako kroz uskrsnuće promatrali tu smrt kao čvrsto ukorijenjenu u povijesti i što su svjedočili da Raspeti i Uskrsli jest jedan te isti Isus, dovelo ih je do toga da traže i daje smisao njegovoj smrti.

Prvobitnoj je Crkvi bilo nadasve stalo utvrditi da je taj jedinstveni čovjek, koga je Bog iz smrti vratio u život; isto tako jedinstveno prošao kroz smrt jedinstvene vrijednosti: njegova smrt ima za nas smisla ne samo po Uskrsnuću nego i u sebi samoj; sama nam ta smrt donosi spasenje, daje nam novo razumijevanje našega postojanja i novi temelj tomu postojanju. Kristova nas smrt otimlje staroj egzistenciji koja je opečaćena grijehom, a njegovo nam uskrsnuće osigurava novi život, život koji je sada skriven s Kristom u Bogu, ali koji će se jednog dana očitovati u slavi (Kol 3,3s1). Ipak ostaje istina da je samo uskrsnuće Isusa, Raspetoga, otvorilo oči učenika i očitovalo im Spasenjsko značenje Isusove smrti te, da je propovijedanje križa, čak i u Pavlovim spisima, ovijeno svjetlom toga uskrsnuća.

(R. Schnackenburg, Christologie des NT u Mysterium salutis)

2. PSALMI - KANTICI ČOVJEČANSTVA

(Napisao: James Daniel
Prema: Selezione, lipanj 1966.
Priredio: Bonaventura Duda)

Psalmi su besmrtna poezija u kojoj milijuni nalaze nešto što životu daje smisao i što sjedinjuje vjernike četiriju velikih religija, katolike, protestante, pravoslavne i židove.

To su sjajni himni klanjanja, zaufanja i vapaja koji kroz 3000 godina nadahnjuju javne molitve i privatna razmišljanja ljudskoga roda. Uistinu, Knjiga psalama je najdraža poezija svijeta. U Psaltiru nalaze milijuni poruku koja osmišljava njihov život.

Pjevaju se i mole kod osnovnih obreda ljudske egzistencije: kod krsta, potvrde, kod obreda religiozne doraslosti kod Hebreja ("bar micvat" - u 13. godini), kod ženidbe, pogreba... Nema čovjeka koji ne bi znao, napamet koji taj redak.

"Dobar" čovjek ljubi zakon Svevišnjega i stoga djeluje "pravedno" prema drugim ljudima. Držat će riječ i na svoju štetu; prijatelj je siromaha; obuzdava svoj jezik, ne boji se smrti...

Psalmi pjevaju o radosti života te se "opojna čaša prelijeva"; a kad "suzama perem svoj ležaj", kad je neizdrživo, psalmist se zaufano obraća Bogu...

Magična privlačivost psalama nikada nije utrnila niti je umanjen interes za psalme. Novi prijevodi, umnožena izdanja... Prošle je godine Leonard Bernstein dirigirao u New York Philharmonie orkestru praizvedbu njegove kompozicije Oratorija na riječi Ps 119, 24. 132. 134.

Hoćemo li još dugo čekati kad će vjernici svih psalamskih religija, koji zasada mole zasebno, moliti ih - jednim srcem i jednim glasom?

3. PSALAM 41: MOLITVE U BOLESTI I ZAPUŠTENOSTI

- 3.1. Predaja veoma rado povezuje ovaj psalam s posve određenom situacijom u Davidovu životu: kad je njegov intimni dvorski savjetnik Ahitofel za vrijeme Abšalomove pobune prešao na stranu pobunjenoga Davidova sina, (2 Sam 15 do 17). Na to bi smjerao r. 10: "Pa i prijatelj moj u koga se uzdah, koji blagovaše kruh moj, petu na me podiže." Taj redak NZ primjenjuje na Judu: Iv 13,15 i Dj 1,16 sl. Zapravo i u trojici sinoptika Isusove riječi o Judi, podsjećaju na ovaj redak psalma (Mt 26,23; Lk 22,21; Mk 14,18). Stoga u Časoslovu psalmu prethodi navod iz Mk 14,18: "Jedan će me od vas izdati koji sa mnom blaguje." Psalam je tako stavljen u Isusova usta, kao njegova molitva u mucu i na križu. U tom smislu izvrsno stoji na početku večernje u petak, na spomendan muke Gospodnje.
- 3.2. Teško je odrediti točan književni rod ovoga psalma. U njemu se miješa više elemenata. Početna izreka (r. 2) upućuje na sapijencijalni, mudrosni ili poučni rod psalma. Na početku stoji "blaženstvo": "Blago čovjeku koji je samilostan s drugima. I Bog će imati sućuti za njega. Od r.5 psalam djeluje kao individualna molbenica kojom se čovjek bolnik - okružen neprijateljima i zapušten od najmilijeg prijatelja - obraća Bogu za pomoć. S retkom 11 psalam se približuje zahvalnici, pogotovo ako mu se pripoji završni redak 14, koji inače najvjerojatnije ne spada u psalam nego zaključuje cijelu 1. knjigu psalama (1-41. psalma). Po J.J. Weberu i drugima, Ps 41 jest zahvalnica za ozdravljenje. U doba nesreće i nevolje Božjega naroda psalam je mogao poprimiti i značaj kolektivne zahvalnice: Izrael, slab i nemoćan, zapušten od svojih susjeda, osjeća se podržan od Boga Saveznika (M. Mannati).
- 3.3. Psalam možemo r a s p o d i j e l i t i u tri kitice: rr. 2-4 = Gospodin svojom dobrotom uzvraća onomu koji ima srca za siromaha; rr. 5-10 = psalmist izlaže svoj "slučaj" i kako na njegovu bolest reagiraju njegovi neprijatelji; rr. 11-13 - Božji zahvat, psalmistovo ozdravljenje i obrat njegove situacije; r. 14 = završnica prve knjige psalama (Ps 1 do 41).
- 3.4. A sada pridimo iz bližega samom t e k s t u psalma: 2-4: Odlomak počinje "blaženstvom" ili "makarizmom" (kao npr. i Ps 1). To će blaženstvo proglasiti i sam Isus u svojoj Besjedi na gori: "Blago milosrdnima, jer će (od Boga) zadobiti milosrđe" (Mt 5,7). - Misliti ovdje valja shvatiti po biblijskom načinu govora: voditi računa, brinuti se ... Čovjek koji "misli", tj. vodi računa i brine se za siromaha, sam postaje Božji šticećenik. Božja se zaštita izriče stupnjevito (r. 3-4): Bog svoga šticećenika spasava u dan nevolje - daje mu sreću (već) na zemlji - neće ga predati na volju dušmanima - podržat će ga u bolesti - obdarit će ga ponovnim ozdravljenjem.

Redak 3 upotrebljava se u katoličkoj liturgiji, u željnom načinu, kao najkraća molitva za papu: "Neka ga Gospodin štiti i poživi ... i neka ga ne preda na volju dušmanima njegovim!" Ako tu molitvu molimo u svjetlu prethodnoga r. 2, onda je posebna zadaća papina da bude promicatelj kršćanskoga karitasa u Crkvi.

5-10: Ovi reci uistinu djeluju kao pojedinačna molbenica. Logički bismo ih mogli nadovezati na tri predašnja retka, u kojima psalmist najprije ističe temeljno načelo? Bog je naklon onima koji su nakloni bližnjima u nevolji (rr. 2-4). A sada, od r. 5 dalje izlaže svoj osobni slučaj: kako ga je Gospodin u nevolji spasio jer je uvijek nastojao imati srca za siromašne i potlačene. S uvodnim recima, (2-4) psalmist dakle daje mudrosnu pouku o Bogu koji je milosrdan s milosrdnima, a s daljnjim recima (5-10) to opće načelo potkrepljuje svojim vlastitim iskustvom.

5: Značajno je zapaziti kako u r. 5 psalmist formulira svoju molitvu da mu Gospodin oprost i grijehe, iako je iz susljednih redaka (6-10) očito da ga je pogodila neka teška bolest.: No već nam je poznato da su starozavjetnici mnogo brže nego mi povezivali fizičko i moralno zlo, tj. bolest i grijeh. Psalmista bolest podsjeća da je grešnik pa izravno moli Boga za oprost i grijeha, siguran da će mu tada Bog udijeliti i ozdravljenje.

6: Po tom onda općem uvjerenju i psalmistovi neprijatelji iz njegove bolesti zaključuju da je zbog grijeha udaren od Boga. Stoga mu već proriču smrt i propast. Veliko potomstvo shvaćalo se u SZ-u znakom blagoslova pravednikova. Zator potomstva znak je odbačenja od Boga i prokletstva: Psalmistovi neprijatelji kao da se svrstavaju na stranu Božju te svojim zlohotnim sudovima požuruju čas pravde Božje i bolesnikov potpuni zator.

7: Bolesnik očekuje prijateljske posjete (usp. 2 Sam 13, 5-6; 2 Kr 8,29; Job 2,11-13; 35,1 itd.). Ali gle, umjesto da mu prijatelj upravi riječ utjehe, iskrene ili neiskrene, zapravo mu dolazi ne bi li zapazio znakove skora svršetka pa da ih radosno raznese među ljude.

8-9: Čujemo dijagnozu što je okolo šire neprijatelji (usp. Job 22,4-20; Jer 11,19; 18,18).

10: Najteža je okolnost za bolesnoga psalmista to što ga napušta, čak i napada i sam njegov prijatelj (doslovno: moj čovjek mira), čovjek njemu osobito drag, s kojim se uvijek slagao te mu se mogao bez straha povjeriti, štoviše pozivao ga je na prijateljski objed. Tako je bolnik posve napušten i izoliran, svi su se od njega i protiv njega okrenuli. Takva je uistinu bila situacija Davidova kada ga je napustio najpovjerljiviji savjetnik Afitohel (2Sam 15,12 i 17,23). Tako se osjećao Jeremija napušten od svih (Jr 20,10). Tako se osjećao Isus koji u času muke podsjeća na ovaj redak: Mk 14,18; Mt 26,23; Lk 22,21; Iv 13,26; usp. Dj 1,16).

Ima u ovim recima mnogo dramatičnosti; neprijatelji - himbeni prijatelji - mrzitelji - što sve šapuću i zlokobno žele samo čekaju psalmistovo skončanje.

- 3.5. U Č a s o s l o v u izreka NZ-a (Mk 14,18) usmjeruje našu molitvu - u petak, spomendan muke Gospodnje - na Krista. On je u najizrazitijem smislu veliki Sućutnik i Supatnik sa svima koji trpe. A oko njega su se skupili neprijatelji i mrzitelji, osobito u vrijeme muke, sve do smrti na križu. Štoviše, i on je iskusio tako podlo izdajstvo: jedan od učenika izdao ga je - čak poljupcem. Ipak, dobro treba zamijetiti ovo: u NZ-u navodi se r. 10 ovoga psalma ali ni traga osvetoljubivosti koju inače susrećemo u psalmu u r. 12-13. Krist prvi provodi svoju najveću zapovijed ljubavi u punom opsegu kako ju je proglasio u Besjedi na gori: "Ljubite neprijatelje, molite za one koji vas progone ..." (Mt 5,44). Neka nas ne sablazni ta temeljna razlika Ps 41 i evanđelja. Bog se objavljuje postupno. Istom nam je u Sinu njegovu zasinulo pravo i potpuno svjetlo Božje ljubavi, Boga "koji daje da sunce njegovo izlazi nad zlima i dobrima..." (Mt, 5,45).

U srcu psalma stoji: "Pa i prijatelj moj ... koji blagovaše kruh moj ..." Redak ističe osobit oblik povjerljiva prijateljstva: srdačno zajedničarenje kod zajedničkoga stola. To osvjetljuje što za Isusa znači pričesno zajedništvo s nama. I obratno, što bi za nas morala značiti svagdašnja pričest ili euharistija. Vršak i vrelo našeg neraskidljivog prijateljavanja s Isusom.

PSALAM 41: MOLITVA U BOLESTI I ZAPUŠTENOSTI

Časoslov, str. 96-97
Biblija, str. 500-501

OPĆA TVRDNJA

²Blago onome koji misli na uboga i slaba:
u dan nevolje Jahve će ga spasiti!

Jahvina sućut prema sućutnima

³Jahve će ga štititi i živa sačuvati,
sreću mu dati na zemlji
i neće ga predati na volju dušmanima.

⁴Jahve će ga ukrijepiti na postelji boli,
bolest mu okrenuti u snagu.

PSALMISTOV PRIMJER

Molitva u bolesti i kušnji

⁵Zavapih: "Jahve, smiluj mi se,
iscijeli mi dušu jer tebi sagriješih!"

- zloća

⁶Neprijatelji zlo govore o meni:
"Kad će umrijeti i kad će mu nestati imena?"

- himbenost

⁷I dođe li tko da me posjeti, himbeno govori,
u srcu pakosti skuplja i vani opada.

- kletve neprijatelja

⁸Mrzitelji moji svi složno šapuću o meni;
zlo mi dosuđuju:

⁹"Pogubna se pošast na nj oborila."
Ili: "Tko jednom leže, više ne ustaje."

- i prijatelja

¹⁰Pa i prijatelj moj u koga se uzdah,
koji blagovaše kruh moj, petu na me podiže.

Blagotvorna Jahvina sućut

¹¹A ti, Jahve, smiluj se meni i podigni me
da im mogu uzvratiti.

¹²Po tome ću znati da sam mio tebi:
što se dušmanin moj neće veseliti nada mnom.

¹³A mene ćeš zdrava uzdržati
i pred svoje me lice staviti dovijeka.

Završnica 1. knjige Ps

¹⁴Blagoslovljen Jahve, Bog Izraelov,
od vijeka do vijeka! Tako neka bude! Amen!

+++++

Ovaj se psalam suočuje s izdajom ili izolacijom, bolešću ili osamljenošću tako da problem unosi ravno u svetište. Psalmist namjerno zauzima mjesto usred naroda, usred zajednice okupljene na bogoslužje. Psalm se kreće između svakidašnjega života i bogoslužne zajednice, povezuje svakidašnjicu s bogoslužjem. I nije razdvojen lažnom poniznošću. Psalmist zaista nije sagriješio protiv Boga i nije bio nevjeran prijateljima. Jačina je psalma u tom što pravu bilju javno iznosi pred Boga i pred zajednicu u molitvi. Kratka poruka na početku (rr. 2-4) plod je dugoga razmišljanja i strpljive podnošljivosti himbenih neprijatelja i prevrtljivih prijatelja. Sve to eventualno pripravlja hvalospjev zajednice na kraju (r. 14.).

(C. Stuhmueller)

Z A Z I V

Kriste Jaganjče Božji
 koji nosiš grijeh svijeta
 smiluj nam se

ti mnogoopjevani
 ne slušaj nas
 kad je naša pjesma samo ljepozvuka
 ti kome se mnogo na bubnjevima bubnja
 i na trubljama trubi
 ne smiluj nam se
 doklegod ne znamo
 što znači vapiti

Kriste Jaganjče Božji
 koji nosiš grijeh svijeta
 smiluj nam se

ti mnogomoljeni
 ne slušaj nas
 kad su naše riječi samo lijepo izabrane
 ti mnogopropovijedani
 i mnogopsalirani
 ne smiluj nam se
 doklegod ostajemo
 samo na riječima

Kriste Jaganjče Božji
 koji nosiš grijeh svijeta
 daj nam svoj mir

ti mnogoklani
 ne slušaj nas
 kad nam pjesma o Jaganjcu tako lako prelazi preko usta
 ti mnogoizrugivani
 i mnogoblaćeni
 ne daj nam svoga mira
 sve dok nismo sve učinili
 da spriječimo daljnje klanje

ti mnogoizranjeni
 i za naše grijehe
 mnogoiposvuda izudarani
 smiluj nam se

(Gebete unserer Zeit,
 Gütersloher V., 1973, str. 16)

4. PSALAM 46: BOG JE NAŠA UTVRDA

- 4.1. Po svom ustrojstvu Ps 46 predstavlja se: kao prvi od tzv. psalma o Sionu: Ps 46, 48, 76, 87, 122. Ti psalmi slave Sion kao grad Božji (46,5; 48,2) - kao sveto Brdo (48,2) - kao Prebivalište Svevišnjega (46,5) - kao grad Jahve nad Vojskama (48,9; 84,2) - kao cilj svetih hodočašća svih plemena: Izraelovih (122,4) (A. Lancellotti).
- 4.2. U svom komentaru L. JACQUT (Les Psaumes, II, 67-70) s mnogo zanosu piše o ovom psalmu kao o jednom od najljepših u Psaltiru. Navodi G. Brillleta, po kojemu je ova pjesma puna izvanredne siline. Psalam se igra brdima i oceanima utaborenim vojskama i navalnim narodima. I na svemu tome, uskovitlanome olujom, on izdiže smirenu snagu nade. Neposredni povod psalmu dao je neki nedavni čudesni zahvat Božji u korist opsjevanog Jeruzalema. Time potaknut, psalmist pjeva o neustrašivom pouzdanju Izraela u svoga nebeskog Zaštitnika. Pri tom iskorišćuje - ako ne i stvara - tradicionalnu temu o povlaštenosti Svetoga grada, o čemu pjeva više psalama, npr. 48, 76, 132. Pjesnik je svojoj trijumfalnoj odi umio dati takvu svestranost time što u u pjesmi sudjeluje sav kozmos i svi narodi svijeta. Tako će Ps 46 lako proći kao proroštvo o eshatološkim bojevima i pobjedama Jahvinim i o neranjivosti mesijanskoga Jeruzalema, što ovaj Ps 46 približuje Psalmu 2 i 110.

Ima više tumača koji Ps 46 shvaćaju kao tipičan eshatološki psalam. U njemu se proslavila nebeski Jeruzalem, buduća prijestolnica konačno uspostavljena kraljevstva Božjega kada će zavladata sveopći mir.

No većina ga ipak shvaća kao neposrednu, ali oduševljenu i zanosnu reakciju na određen povijesni događaj u kojemu je došla do izražaja neočekivana pomoć i zaštita što je Bog pruža svetomu gradu. Mnogi tumači polaze od Sanheribove opsade Jeruzalema i sramotnog bijega Sanheribove vojske koja se zbog kuge morala naglo povući (2Kr 18 do 19) (A. Lancellotti).

- 4.3. Po L. JAQUET-u Ps 46 razvidno se dijeli na tri kitice po 3 dvostiha. Kitice završava refrenom koji izriče bit teologije ovoga psalma (po r. 8 i 12 mi smo i u r. 4b uspostavili refren). Prva kitica izražava zanos psalmista pred "čudom": Božanska zaštita i pomoć Izraelu tako je munjevita i sigurna da nema razloga nikakvu strahu, sve kad bi i sveopća kataklizma pomakla zemlju i more. Kad je Jahve uz nas, čega da se bojimo (r. 2-4).

U drugoj kitici Ps izrazuje udivljenje zbog okolnosti u kojima se događaj odvio. Jeruzalem je bio pod opsadom. I dok se drugi gradovi osiguravaju oklopima punima vode, Jeruzalemu dostaje sama Božja nazočnost (r. 5-8).

U trećoj kitici psalmist proteže ovu sadanju pobjedu Božju u budućnost. Daje pouku poganskim narodima kojima bi moglo pasti na pamet da navale na Jeruzalem: neka vode računa da je Jahve sigurna zaštita i ubuduće (r. 9.12).

A. Lancellotti daje puno jednostavniju podjelu:

1. kitica: Bog je naše utočište.
2. kitica: Stoga je Jeruzalem nepobjediv.
3. kitica: Sveopća vizija mira.

- 4.4. Ps 46 se lijepo p o v e z u j e s prethodnim psalmom u okviru Večernje petka: dok Ps 41 pjeva kako je Bog pomoćnik čovjeku pojedincu, Ps 46 pjeva o Bogu kao snažnomu i nefaljenomu pomoćniku Izraela (Crkve). Osim toga Ps 46 lijepo se usklađuje sa susljednim hvalospjevom iz Otk 15: psalam spominje buntovne narode (Ps 46,7.11 = Otk 15,3-4) i djela Božja (Ps 46,9 = Otk 15,3) (R. Lack). A sva tri odlomka Večernje petka pjeva o tome kako je Bog po pobjedi Križa zahvatio u povijest Božjega naroda: Izraela i Crkve.
- 4.5. Mogli bismo naznačiti i nekoliko k l j u č n i h r i j e č i - rječnik Božje nazočnosti: Bog s nama i za nas (Emanuel) - rječnik pomoći: ne bojte se, dokrajčiti ratove, skršiti i slomiti koplje - rječnik Božje jakosti: zaklon, utvrda, Grad Božji - rječnik kozmičkih poremećaja: zemlja se ljulja, bregovi se ruše, bjesne valovi, sveopći metež naroda rušenje carstava, zemlja se topi ... Psalam je u isto vrijeme veoma poetičan i patetičan. Rabi mnoge metafore, napose naglašeno ističe navalu neprijatelja i opisuje je bojama kozmičkih katastrofa (potresa, poplave, vatre). Treba zapaziti i vrlo lijepu simetričnost triju kitica, zatim sažet izraz, skladan razvoj misli i unutarnju uravnoteženost kitica međusobno. Refren daje psalmu i poetski čar, a. ujedno naglasuje teološku poruku.
- 4.6. Koliko god je, po mnogima, uvjetovan neočekivanim rasulom Sanheribove vojske, psalam se izdiže nad taj pojedinačni slučaj koji mu je povodom da razvija t e m e l j n u t v r d n j u: Nazočnost, živa Nazočnost Boga među njegovima trajan je i nepokololebljiv uzrok sigurnosti i nepokolobljiva pouzdanja. P. Grelot piše: " Iza grada od kamena vjera gleda duboku zbilju koju taj grad predstavlja Ljubav Izraelaca za Jeruzalem i njihova ljubav za Izabrani narod slijeva se u jedno; k tome pridolazi kao treća sastavnica - ljubav prema Jahvi koji stoluje u Jeruzalemu. Tu nalazimo neke temeljne sastavnice za teologiju Crkve" (L. JACQUET, Les-psaumes, II, 69).
- 4.7. A sada o d r e t k a k r e t k u (s naročitim korištenjem komentara Louis-a Jacquet-a).

2: Psalam se otvara kategoričkom tvrdnjom koja izražava dugo iskustvo Božjega naroda nakon tolikih iznenadnih i čudesnih postupaka kojima Bog zahvaća u svetu povijest. To je stoljetno iskustvo sjajno došlo do izražaja i u posljednjem događaju: čudesno je razbijena asirska vojska god. 701. Nakon drskih izazova što ih je Sanheribov glasnik izvikivao pred gradskim zidinama eno odjednom situacija se mijenja. Po Herodotu, miševi su raznijeli kugu po asirskom taboru. A Biblija izvješćuje: "Te iste noći iziđe Anđeo Jahvin i pobi u asirskom taboru stotinu osamdeset i pet tisuća ljudi. Ujutro, kad je valjalo ustati, gle, bijahu ondje sve sami mrtvaci" (2 Kr 19,35).

3-4ab: Već smo istakli da psalmist pjesnički ocrtava opsadu grada kao kozmičku katastrofu uzrokovanu općim potresom: "kad se ljulja zemlja" ... "kad se bregovi ruše u more." U dnu slike stoji predodžba: zemlja stoji na stupovlju koje počiva na donjem oceanu (usp. Job 9,6; 38,6; Ps,24,2; 75,4; 104,5...).

4cd: Refren izražava herojsku vjeru koja kao da unaprijed posvećuje poznatu izreku koju će kasnije napisati Horacije: "Bude li se skršen lomio svijet, mene će ne prestrašena zasuti ruševine."

Teologija psalma ujezarena je: u taj trokratni refren: Ako je s-nama-Bog (Emanuel), tada vlada sigurnost. On je temelj posvemašnjega i smirenoga pouzdanja.

Jahve nad vojskama drag je izraz Izaiji (do 50 puta). U različitu kontekstu može značiti: Vođa Izraelovih bojnih snaga ili Glavar naroda (usp. Ps 24,7-10; 18; 44,2-10 ...)

S nama je Jahve lijepa je aluzija na Izaijina Emanuela (Iz 7,14).

5: Psalmist očito ne misli da je Jeruzalem osiguran opkopom u kojem veliku ulogu igra sustav kanala u koje se za opsade pusti voda. Tako su se u ratnoj opasnosti osiguravali gradovi, osobito prijestolnice starog bliskog Istoka, Niniva i Babilon na Eufratu i Tigrisu. U Jeruzalemu ustvari nije bilo vode (potok Cedron je bio beznačajan) ni prirodnih ni umjetno dovedenih. Stoga se ovdje zapravo na paradoksalan način želi reći: što su drugim gradovima opkopi s vodama, nama je za vrijeme opsade Nazočnost Jahvina.

Oni tumači koji Ps 46 razumijevaju više eshatološki, "Rijeku i rukavce njezine" uzimaju kao prisjećaj na Raj zemaljski (Post 2,20). Tako slike Svetoga Grada, Jeruzalema - dobro navodnjena predoslikava konačni Jeruzalem i obnovljeni svijet. Jer očito je da spomen Siona posred tihih, i zaštitnih voda nema veze s topografijom Jeruzalema; ta prijetila mu je stalno nestašica vode. Budući se dakle Jeruzalem opisuje najljepšim bojama, bojama koje ga najbolje dočaravaju kao stvarnost vjere. Vode koje ga okružuju i natapaju simbol su blagostanja i života (Usp. Otk 22).

6: Stoga r. 6. zbiljski izriče ono što r. 5. želi reći slikom. Nazočnost Božja u Jeruzalemu uzrok je nesavladive zaštite Grada pa stoga i temelj nepokolebljiva pouzdanja. To Jeruzalemu više vrijedi nego sav sustav obrane puštanjem vode u opsadne kanale. - Zašto od rane zore Bog mu pomaže? Ratna navala redovito bi otpočimala u cik zore, pošto su branitelji bili iscrpljeni besanicom ili ih je noć provedena u krivoj sigurnosti učinila nespremnima (L. JAQUET). Prema tome jutro je naročito opasno vrijeme pa je stoga i čas velikih Božjih naklonosti (Ps 30,6; 90,14; Tuž 3,23...). Uostalom, poraz Sanheribove vojske osjetio se ranom zorom (Iz 37,36-37). Jutro je također vrijeme mesijanskoga spasenja: Ps 17,15; 49,15; 59,17; 148,8.

7: Munjevit Božji zahvat i neizostavni učinak toga zahvata opisuje se poznatom biblijskom slikom: "Kad glas njegov zagrmi, zemlja se rastopi." Grom i grmljavina klasična je u SZ slika Božjega zahvata, naročito protiv neprijateljskih pobuna: Ps 68,34; 76,7-10; 81,8 ...

9: Komu je upućen psalmistov poziv: "Dođite, gledajte djela Jahvina!" Ako spojimo r. 9. i 11, poziv je upravljen tuđinskim narodima što snuju ratne planove protiv Izraela i Jeruzalema. Neka "izvuku pouku" iz ovoga sjajnoga Božjega zahvata i neka se "urazume", kako veli Ps 2,10-12. Neka dođu i pogledaju bojno polje. Nema više ni jednog vojnika. Naći će samo skršeno sve oružje.

10: Među Božjim odličjima u Svetom pismu ističe se i ovo, za našu sadašnjost tako značajno: "Do nakraj zemlje on ratove prekide // lukove krši i lomi koplja; štitove ognjem sažiže." Bog je veliki Mirotvorac. Ta se misao i drugdje ističe. Npr. u Knjizi o Juditi 9,10 i 16,3: on je "Bog što mrviti ... što dokončava ratove." Slično pjeva i Ps 76,4: Bog "polomi strijele lukovima, štitove, mačeve i sve oružje:" Najljepši stih Svetoga pisma o Bogu Mirotvorcu nalazi se u Iz 2,4. Budući Mesija dovest će sve narode do toga da će "mačeve prekovati u plugove, a koplja u srpove. Neće više narod dizati mača protiv naroda nit se više učiti ratovanju." Bit će to vrijeme kada će "vuk prebivati s janjetom" (Iz 11,6).

11: U tom smislu ovaj: "Prestanite" zvuči kao Božji imperativ svima ratobornim ljudima i narodima.

12: Tri puta ponovljeni refren daje ovoj pjesmi stilsku uravnoteženost, a ujedno glavni teološki naglasak. Te starozavjetne riječi pripremaju posljednju Isusovu riječ u Matejevu evanđelju (28,20) "Evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta." Ta božanska nazočnost temelj je neustrašive vjere i nepokolebljive sigurnosti Božjega naroda i svakoga Božjega čovjeka.

- 4.8. Ovaj je psalam s naročitim ukusom izabran za petak I. tjedna psaltira. U tom liturgijskom sklopu kršćanski molitelj doživljava psalam kao izraz pobjede križa i konačne pobjede Božje zajednice. "Grad Božji" iz r. 5 u kršćanskom je moljenju Crkve. Njezina je oznaka "indefectibilitas", što se može prevesti i kao "nepokolebljivost" i kao "nepobjedivost". Božanski joj njezin osnivač to jamči: "I vrata paklena ne će je nadvladati" (Mt 16,18). Uza sve navale izvana, uza sva pomanjkanja svojih članova unutra Crkve kao cjeline ostaje nepokolebljivo odana i vjerna Kristu. Iako je u mnogim stranama svijeta pritisnuta i potlačena, ostaje nepobjediva po svojim mučenicima i ispovijedaocima svih vremena.

I svaki pojedini kršćanin, koji čvrsto prijanja uz Boga nazočna u njegovoj Crkvi, sudjeluje u toj nepokolebljivosti i nepobjedivosti Crkve. No ta nepobjedivost nema oslonca ni u čem ljudskom: oslonac joj je sama nazočnost Božja, kako tri puta ponavlja refren ovoga psalma: "S nama, je Gospodin nad vojskama." U tom smislu značajan je novozavjetni natpis ponad psalma u Časoslovu koji podsjeća na jedno od imena Isusa Krista: Emanuel - S-nama-Bog (Mt 1,23).

Crkva tako odgaja Kristove vjernike da petak ne doživljavaju kao dan poraza, nego kao dan pobjede. Kristov Veliki petak sav je nagnut k Uskrsu: Kristovu i našem, kada ćemo u punini iskusiti zbilju da je naš Bog "sa nama" Bog.

R. Kittel je ovaj psalam nazvao "Pjesmom nad pjesmama nade i pouzdanja" Po E. Osty-ju ovo je "psalam neustrašive vjere", a G. Brillat ga naziva "psalmom Božje dostatnosti" ("Bog moj - sve moje", rekao bi sv. Franjo). Psalmist nas ovim psalmom nadahnjuje kako spojiti "duboku poniznost i smjelu poduzetnost" (G. Garronte). Dakako, ponovno ističemo, ta se sigurnost temelji na Bogu samome u smislu Pavlova iskustva: "Sve mogu u onomu koji me jača" (Fil 4,13). Na drugi način to izražava 1 Iv 5,4: Ovo je pobjeda što pobjeđuje svijet - vjera vaša." (usp. L. JACQUET, *Les Psaumes*, II, 77-78).

+++++

"Suočen kao svatko od nas, ali i drukčije nego mi, sa zadaćom koju je imao ispuniti i sa životom koji je imao otkriti, ISUS je razmišljao o Pismima da u njima otkrije svjetlo koje će dati smisla njegovu svakidašnjem životu, da po njima spozna volju Očevu. Među tekstovima Pisma povlašteno su mjesto zauzimali Psalmi.

PRVI KRŠĆANI, vođeni Duhom, tražili su duboki smisao Isusovih riječi i djela; tražili su osobito odgovor na pitanje kako je mogao biti osuđen na smrt onaj kojega su priznavali Mesijom. Psalmi su i njima bili veliko svjetlo.

Isus kao i naša prva kršćanska braća uče tako i NAS DANAS da promotrimo svoj život u svjetlu Psalama."

(Etienne Charpentier)

+++++

PSALAM 46: BOG JE NAŠA UTVRDA.

Časoslov, str. 97-98
Biblija, str.504

Bog zaklon i utvrda - u kozmičkim potresima	2 Bog nam je zaklan i utvrda, pomoćnik spreman u nevolji. 3 Stoga, ne bojmo se kad se ljulja zemlja, kad se bregovi ruše u more. 4 Nek buče i bjesne valovi morski, nek bregovi dršću od žestine njihove:
Pripjev:	s nama je Jahve nad Vojskama, naša je utvrda Bog Jakovljevi!
-u povijes- nim i ljud- skim nevo- ljama	5 Rijeka i rukavci njezini vesele Grad Božji, presveti šator Višnjega. 6 Bog je sred njega, poljuljat se neće, od rane zore Bog mu pomaže. 7 Ma bjesnjeli puci, rušila se carstva, kad glas njegov zagrm, zemlja se rastopi:
Pripjev:	8 s nama je Jahve nad Vojskama, naša je utvrda Bog Jakovljevi!
- i u buduć- nosti	9 Dođite, gledajte djela Jahvina, strahote koje on na zemlji učini. 10 Do na kraj zemlje on ratove prekida, lukove krši i lomi koplja, štitove ognjem sažiže. 11 Prestanite i znajte da sam ja Bog, uzvišen nad pucima, nad svom zemljom uzvišen!
Pripjev:	12 S nama je Jahve nad Vojskama, naša je utvrda Bog Jakovljevi!

+++++

Život redovito teče mirno i polagano. Ipak svakoga se trenutka mogu otvoriti vrata krvi i sručiti se na nas ozbiljne nevolje. U svako vrijeme živimo na rubu propasti. Najteže nas nevolje zahvaćaju najneočekivanije. Ovaj nas psalam poziva da se neprestano sklanjamo u Sveti grad, u Crkvu, pa da tako budemo spremni za budućnost. U Crkvi slušamo Pisma, prinosimo zajedničku molitvu i primamo vodu života - euharistiju. Tu se susrećemo i povezujemo s Isusom, našim pobjedničkim kraljem, jamcem naših pobjeda. Dok je On među nama, nećemo posustati ni podleći!

(C. Stuhmueller)

+++++

5. HVALOSPJEV OTKUPLJENIH Otk 15,3-4

5.1. Ovaj kratak hvalospjev uzet je iz Apokalipse-Otkrivenja odakle su uzeta četiri hvalospjeva za Večernje. Istakli smo već, tumačeći prvi takav hvalospjev u II. večernji nedjelje (2. pismo, 4.1, str. 26): općenito se smatra da je pisac Otkrivenja utkao u svoj spis h i m n e i z k r š ć a n s k e l i t u r g i j e I. stoljeća i transponirao ih ili premjestio u nebesko bogočašćenje. Njima nam oslikava radost i zanos nebesnika zahvalnih Bogu Spasitelju i Kristu njegovu.

5.2. Kao uvijek, treba sam hvalospjev smjestiti najprije u njegov prirodni, najbliži s k l o p: u samom Otkrivenju. Nalazi se u 15. glavi Otkrivenja. Sve onamo od gl. 12, a osobito od gl. 14 predosjeća se da je blizu posljednji i konačni zahvat Božji u povijest svijeta: sud Božji i obračun sa svim protubožjim silama, zapravo nesnagama, i konačno izbavljenje i spasenje Božjih privrženika.

U tom, dakle, sklopu ova pjesma djeluje kao predokus pobjede. To spada u stil Apokalipse: prije same borbe već pjeva o pobjedi da osigura Božje pripadnike da je uza svu nevolju i stisku koju trpe u svijetu - pobjeda sigurno na Božjoj strani.

5.3. Vrlo je značajan opis tih konačnih s p a s e n i k a . Oni se nalaze posred nekog kristalnoga mora, pomiješana s ognjem. Po Otk 4,6 kristalno more "slika je cjelokupnoga stvorenja u svojoj iskonskoj" nevinosti koje je - u neku ruku – prijestolje Božje. Spasenici se već nalaze u tom Božjem ozračju, dakle nepobjedivi su. No to je more još "pomiješano s ognjem", jer trpe u sadašnjem svijetu koga biju šibe gnjeva Božjega.

Tko su ti spasenici? Apokalipsa odgovara: "Oni koji pobijediše" Zvijer i kip njezin i broj imena njezina" (Otk 15,2). I opet smo pred apokaliptičkim slikama, i daleko bi nas odvelo kad bismo ih potanko tumačili. Spasenici su izmakli iz gospodstva protubožjega svijeta i Bogu neprijateljskih sila.

5.4. I evo, oni pjevaju. Što pjevaju? "Pjevaju p j e s m u M o j s i j a , sluge Božjega, i pjesmu Jaganjčevu." (Otk 15,3). Što se time želi reći? Po Knjizi Izlaska (15,1-18), nakon čudesna prijelaza Izraelaca preko Mora crvenoga, Mirjam, sestra Mojsijeva, započela je pjesmu izbavljenih:

Zapjevajte Jahvi
jer se slavom proslavio!
Konja s konjanikom
u more je survao (Izl 15,21)

Ta pjesma, kao završnica čudesnoga oslobođenja iz Egipta, u SP-u postaje prasluka svih Božjih spasiteljskih zahvata u povijest svijeta. Nadasve je ona prasluka velikoga djela što ga je izveo Bog Spasitelj po svom Sinu Isusu Kristu za spas svijeta na drvu križa. Stoga se ta pjesma sažeto zove ne samo "pjesma Mojsijeva" nego i "pjesma Jaganjčeva", pjesma Isusa Krista, Jaganjca Božjega.

5.5. Stoga je ovaj hvalospjev iz apokalipse odabran baš za danas, za V e č e r n j u p e t k a kada zajednica Isusovih poklonika i spasenika slavi dan njegove pobjede i svoga izbavljenja na drvu križa.

Hvalospjev tako možemo moliti-pjevati i retrospektivno i perspektivno. Što to znači? Retrospektivno - s pogledom unatrag - njime zahvaljujemo Bogu za sve što je učinio po Isusu Kristu. Perspektivno - s pogledom unaprijed - već slavimo svoje konačno spasenje i izbavljenje, kada ćemo se pridružiti društvu spasenika u nebu koji za svoje spasenje hvale Boga i Krista njegova.

5.6. Hvalospjev je otkan od SZ-a kao nijedan drugi u Otkrivenju. No ni najmanje stoga ne djeluje kao patvoren; ima svoj izvorni zamah i zanos. Već i time svetopisac želi istaći j e d i n s t v o o b a j u z a v j e t a , i to ne samo s obzirom na književni oblik nego još više - isti Bog Spasitelj je na djelu u spasenju svojih privrženika. I on svoje djelo, kroz povijest, privodi k sretnom svršetku, k velikoj pobjednoj budućnosti u Eshatonu.

5.7. Hvalospjev je neobično jasan: od djela ide prema njihovu djelatniku, Boga Svevladaru 3) i od Boga svetoga prema njegovu slavnom očitovanju u sudovima (r. 4).

Djela - putovi - Ime - Ti si jedini svet. Ti se izričaji uzajmno tumače. Djela su čini Božji koje u njihovoj materijalnosti može zapaziti i povjesničar, ali kojih spasovno značenje može otkriti samo oko vjere. Ti su čini raspoređeni po veoma suvislom nacrtu, očituju Božju nakanu. Ta je nakana izražena riječju putovi... Bog koji se tako očituje po djelima i nakanama, ima svoje Ime: "Jahve". On je Bog Mojsijev, a onda "Otac Gospodina našega Isusa Krista". Uvijek isti, "Bog koji jest, koji bijaše i koji će biti". Napokon, slava koja se iskazuje tomu Imenu doseže samoga Boga u njegovoj svetosti, u njegovu nedostiznom otajstvu. To će nam otajstvo Božje ostati uvijek više skriveno nego li poznato. Djela Božja pokreću našu vjeru, ali ona se gubi u nespoznatljivom i neizrecivom Bogu.

I kad je hvalospjev došao do praga Božje svetosti, vraća se k sebi i k narodima što se klanjaju Gospodinu koji se očitovao u svojim sudovima. Sudovi se Božji proglašuju pravednima (r. 4), upravo kao i njegovi putovi (r. 3). Tako ja nedostupna svetost Božja uokvirena i nekako dočarana Božjim čudesnim djelima (početak hvalospjeva), pravednim putovima (sredina) i pravednim sudovima (naš prijevod ima: djelima). "(R. Lack) Dodajmo samo: poklik "Ti si jedini svet" ušao je u misni hvalospjev "Slava".

5.8. A istakli bismo još i ovo: u ovom vrlo kratkom odlomku SP-a nabrajaju se ponajljepši a t r i b u t i B o ž j i . U svom spasiteljskom djelu Bog se pokazuje: velik - čudesan - pravedan - istinit - svet. Sve su to božanska svojstva, uzajmno najtješnje povezana.

Umjesto da te Božje atribute ovdje tumačimo, smijemo li postaviti pitanje: što vam pojedini atribut znači? Ne bi se smjelo dogoditi da ih u molitvi-pjesmi nižemo kao puke riječi iz rječnika, a da im ni ne osjetimo težinu.

Charles Brüttsch, protestantski pastor, zadržava se na posljednjem retku ovoga hvalospjeva:

I zato će svi narodi doći
i klanjati se pred tobom ...

Taj se redak nadahnjuje psalmom 86,9:

Svi narodi što ih stvori doći će
i klanjat se tebi, o Jahve,
i slaviti će ime tvoje.

I evo kako on komentira taj redak našega hvalospjeva:

"Po ovome retku ne slavi Boga zbog njegove darežljivosti samo Izabrani narod. Riječima Ps 87. svi su narodi pozvani da konačno otvore oči te napuste svoje smrtonosne putove i priključe se velikom povratnom hodočašću k Bogu ...

Važno je da zadržćemo na te univerzalističke riječi ... Taj univerzalizam značajka je posljednjih poglavlja Apokalipse. Stoga Apokalipsa ne dopušta nikakvo sektaško tumačenje. Kako god su sudovi Božji strogi, oni ne idu za uništenjem nego za pročišćenjem naroda ... da ih očiste od njihovih ludorija i da ih - "zarobljene" Bogom i oslobođene od svakog prokletstva privedu vječnome životu."

Sve to neka razbudi našu zanosnu molitvu i pohvalu Bogu Spasitelju - danas, na dan Kristove spasiteljske smrti. Danas, u petak uvečer - kada su Isusa stavljali u grob - neka u našoj molitvi bude prisutan cijeli svijet, cijelo stvorenje: da ga konačno - cijela - obuzme i prožme Kristovo spasenje. I tu pjesmu molimo i pjevajmo u nadi Uskrsa, u nadi Isusove konačne pobjede, u kojoj onda uzmu udjela svi ljudi i sva stvorenja!

HVALOSPJEV-OTKUPLJENH Otk 15,3-4

Božja - djela: Velika su i čudesna djela tvoja,
 Gospodine, Bože, Svevladaru!
 - putovi: Pravedni su i istiniti putovi tvoji,
 Kralju naroda!
 - Ime: Tko da te se ne boji, Gospodine,
 (osoba) tko da ne slavi Ime tvoje!
 - svetost: Ti si jedini svet!
 - narodi: I zato svi će narodi doći
 i klanjati se pred tobom,
 - sudovi: jer se očitovahu pravedna djela (= sudovi) tvoja.

POHVALA BOGU (za brata Leona)

Ti si sam sveti Gospodin Bog.
 Ti činiš divne stvari.
 Ti si jak
 Ti si svevišnji.
 Ti si svemogući kralj.
 Ti si, sveti Oče, kralj neba i zemlje.
 Ti si trojstveni i jedini Gospodin Bog,
 svako dobro.
 Ti si dobro, svako dobro, najviše dobro, Gospodin
 Bog, živi i pravi.
 Ti si ljubav, slast.
 Ti si mudrost.
 Ti si poniznost.
 Ti si strpljivost.
 Ti si sigurnost.
 Ti si smirenje.
 Ti si radost i veselje.
 Ti si pravda i umjerenost.
 Ti si bogatstvo.
 Ti si ljepota.
 Ti si blagost.
 Ti si zaštita.
 Ti bdiješ i štitiš,
 Ti si jakost.
 Ti si obnova.
 Ti si naša nada.
 Ti si naša vjera.
 Ti si naša velika naslada.
 Ti si naš vječni život, veliki i uzvišeni Gospodin,
 svemogući Bog, milosrdni Spasitelj.

Sv. Franjo